

PATRICIO-MULERO, Maria (coord.). *La ciutat literaria: identitats, espai urbà i camp literari dels segles XX-XXI*. València: Institució Alfons el Magnànim, 2018. Debats, 132/2. 136 pàgs. [21 x 29,7].

El monogràfic parteix de la relació entre l'espai i la literatura. Es mostren des de l'àmbit de la crítica literària autors de referència i es tracta la modernitat industrial i el patrimoni urbà. El sociòleg francès Pierre Bourdieu ja el 1995 considerava que el binomi espai-literatura traspasa l'obra i inclou a l'escriptor en un camp literari sorgit en una ciutat concreta. Altres autors com Griswold (1993), Heinrich (2000) o Lévy (2004) han observat el binomi des d'altres perspectives, ja que en la nostra societat la ciutat és un punt de referència per a la narració. El dossier plasma la diversitat d'enfocaments per mitjà d'11 propostes i per tant, la patrimonialització d'uns espais que segueixen la petjada d'un escriptor icònic. Els treballs tracten sobre escriptors i ciutats com València, Barcelona, Lisboa o París.

Pel que fa a València, hi ha dos estudiosos: Jordi OVIEDO observa el poeta V. Andrés Estellés, un autor lligat a l'imaginari de postguerra; i Jesús PERIS se centra en la ciutat de Max Aub sota el prisma de l'exili.

Antoni MARTÍ MONTERDE es situa entre València i Barcelona; mentre que la resta d'autors que esmentarem: Joan RAMON RESINA, Roxana NADIM i Maria PATRICIO-MULERO ho fan a Barcelona. Resina recorre a obres que presenten la vessant negativa o conflictiva de la ciutat; comença amb *El Quixot*, que feia un retrat realista i social de la ciutat durant la modernitat. Nadim analitza el context en el s. XX a partir de dos personatges de la narrativa de Mercè Rodoreda: La Colometa de *La plaça del Diamant* i la Cecília Ce d'*El carrer de les Camèlies*; uns personatges vinculats a barris concrets. Patricio-Mulero analitza la Plaça de la Universitat a partir de com l'expliquen novel·les com *Nada* de Carmen Laforet, *Maletes perdudes* de Jordi Puntí o *Pluja a casa* de Jordi Nopca.

Bernat PADRÓ NIETO es refereix a Lisboa, concretament a l'obra de Fernando Pessoa i parteix del *Livro do Desassossego*, per reflexionar sobre la interacció de l'espai en el jo poètic, ja que no es tracta d'una guia turística de la ciutat.

Una altre ciutat destacada és París: Clara LÉVY mostra la visió que en té Patrick Modiano que se centrava en el període de l'ocupació (1940-1944); un espai geogràfic que detalla minuciosament en els seus llibres. París es considerada una de les capitals literàries, per causa de la seva posició rellevant com a centre cultural. Christophe CHARLE es refereix a les capitals destacades del s. XVIII-XX, i el seu capital simbòlic.

Anne-Marie THIESSE en canvi, exposa el paper que tenen els novel·listes en crear ciutats i comunitats imaginades que configuren el mapa de les literatures d'Europa, al compartir uns valors i uns referents comuns; basant-se en la història, la sociologia i els estudis urbans.

Finalitza aquest recull un treball de Ricardo KLEIN sobre les noves maneres que fan servir els escriptors per apropar-se a la ciutat. Aplica a la literatura la modalitat plàstica basada en el *street art*, una pràctica que acostuma a portar-se a terme en els espais perifèrics. Se centra en la poesia de carrer (com a expressió grafitera) a Llatinoamèrica i Europa.

Resumint, s'aporta una nova visió de l'estudi literari, que és multicultural i divers. Els articles van acompanyats de referències bibliogràfiques.

Traducción de la reseña anterior:

El monográfico parte de la relación entre el espacio y la literatura. Se muestran desde el ámbito de la crítica literaria autores de referencia y se trata la modernidad industrial y el patrimonio urbano. El sociólogo francés Pierre Bourdieu en 1995 consideraba que en el binomio espacio-literatura traspasa la obra e incluye al escritor en un campo literario surgido en una ciudad concreta. Otros autores como Griswold (1993), Heinich (2000) o Lévy (2004) han observado el binomio desde otras perspectivas, ya que en nuestra sociedad la ciudad es un punto de referencia para la narración. El dossier plasma la diversidad de enfoques mediante 11 propuestas y por lo tanto, la patrimonialización de unos espacios que siguen la huella de un escritor icónico. Los trabajos tratan sobre escritores y ciudades como Valencia, Barcelona, Lisboa o París.

En cuanto a Valencia, hay dos estudiosos: Jordi OVIEDO observa el poeta V. Andrés Estellés, un autor ligado al imaginario de postguerra; y Jesús PERIS se centra en la ciudad de Max Aub bajo el prisma del exilio.

Antoni MARTÍ MONTERDE se sitúa entre Valencia y Barcelona; si bien el resto de autores que mencionaremos: Joan RAMON RESINA, Roxana NADIM y María PATRICIO-MULERO lo hacen en Barcelona. Resina recurre a obras que presentan la vertiente negativa o conflictiva de la ciudad; comienza con *El Quijote* que hacía un retrato realista y social de la ciudad durante la modernidad. Nadim analiza el contexto en el s. XX a partir de dos personajes de la narrativa de Mercè Rodoreda: La Colometa de *La plaça del Diamant* y Cecilia Ce de *El carrer de les Camèlies*; unos personajes vinculados a barrios concretos. Patricio-Mulero analiza la Plaza Universidad a partir de como la explican novelas como *Nada* de Carmen Laforet, *Maletes perdudes* de Jordi Puntí o *Pluja a casa* de Jordi Nopca.

Bernat PADRÓ NIETO se refiere a Lisboa, concretamente a la obra de Fernando Pessoa y parte del *Livro do Desassossego*, para reflexionar sobre la interacción del espacio en el yo poético, ya que no se trata de una guía turística de la ciudad.

Otra ciudad destacada es París: Clara LÉVY muestra la visión que de ésta tiene Patrick Modiano que se centraba en el periodo de la ocupación (1940-1944); un espacio geográfico que detalla minuciosamente en sus libros. París es considerada una de las capitales literarias, debido a su posición relevante como centro cultural. Christophe CHARLE se refiere a las capitales destacadas del s. XVIII-XX, y a su capital simbólico.

Anne-Marie THIESSE en cambio, expone el papel que tienen los novelistas al crear ciudades y comunidades imaginadas que configuran el mapa de las literaturas de Europa, al compartir unos valores y unos referentes comunes; basándose en la historia, la sociología y los estudios urbanos.

Finaliza esta recopilación un trabajo de Ricardo KLEIN sobre las nuevas formas que emplean los escritores para acercarse a la ciudad. Aplica a la literatura la modalidad plástica basada en el *street art*, una práctica que acostumbra a llevarse a cabo en los espacios periféricos. Se centra en la poesía de calle (como expresión grafitera) en Latinoamérica y Europa.

Resumiendo, se aporta una nueva visión del estudio literario, que es multicultural y diversa. Los artículos van acompañados de referencias bibliográficas.